

Sedaj stopajo na površje roditeljski pogovori po šolah — tu ima učiteljica med ženstvom lahko glavno ulogo.

Rekli smo, da mora biti učitelj mož na svojem mestu ne samo pri odgoji, marveč tudi v družabnem življenju. Če hoče biti tak, mora napredovati z duhom časa. Učiti se mora vedno, zanimati ga mora vse, ker ga ni stanu na svetu, da bi se toliko zahtevalo od njega, kakor se zahteva od nas. Razume se samoobsebi, da mora biti večak v prvi vrsti na šolskem polju, v drugih strokah naredi to, kar in kolikor more. Pa tudi znanosti drugih strok (n. pr. kmetijstvo, godba, razni jeziki, politika i. t. d.) pridejo učitelju večkrat v prid, čeprav niso popolne, marveč delne ali celo površne. Najvažnejše za nas je: kar kdo zna in razume, naj zna med narodom tudi uporabiti. Lepo obdelan in urejen šolski vrt je ponos šole in prav lep ugled dotičnega učitelja. Dober govornik, ki zna o svojih znanostih na spreten način predavati pri vsaki priliki v javnosti, dobi ugled in spoštovanje med narodom. Vse to in še mnogo drugega si lahko pridobi kdo z neumorno pridnostjo, delavnostjo in vztrajnostjo. Ako ostanemo samo med štirimi stenami pri svojem poklicu, kjer nas nobeden ne vidi, ne opazuje in ocenjuje, nas tudi nikdo ne bo upošteval. Če hočemo dobiti ugled in spoštovanje med narodom, moramo tudi med narodom delati, zato mora biti tudi naše geslo: Kadar le mogoče, vun iz šole med narod za narod!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegete za letošnjo glavno skupščino so dalje izvolila in prijavila sledeča „Zavezina“ društva:

VII. Slovensko učiteljsko društvo za koperski okraj. 36. Fran Waišel, nadučitelj — Hrušica; 37. Josip Bertok, nadučitelj — Lazaret pri Kopru; 38. Josip Bertok, nadučitelj — Škofija; 39. Fran Ferjančič, učitelj-voditelj — Predloka.

VIII. Ptujsko učiteljsko društvo. 40. Ivan Strelec, nadučitelj — Sv. Andraž; 41. Josip Gorup, učitelj — Polensak. Namestnika: Anton Pesek, nadučitelj — Nazaple; Fran Flere, učitelj — Sv. Lovrene.

IX. Kozjansko učiteljsko društvo. 42. Ljudevit Ulčar, učitelj — Kozje. 43. Fortunat Jelovšek, učitelj-voditelj — Viršanji; 44. Fran Vadnal, učitelj — St. Peter pod Sv. Goro. — Vodstvo Zaveze: Predsednik: J e l e n e.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo litijskega okraja je zborovalo dne 12. junija t. l. ob priliki uradne skupščine v Višnji gori ter prejelo soglasno znano resolucijo o regulaciji učiteljskih plač.

Na predlog tov. B. Andolška je občni zbor soglasno izrekel odstopivši večletni blagajničarji, gospé Krambergarjevi (Schott), učiteljici v Litiji, svojo zahvalo za njeno marljivo, vestno in točno delovanje pri društvu.

Delegatom za zborovanje na Dunaju pa je bil izvoljen tov. Josip Zajec, nadučitelj v Velikem gabru.

Štajersko.

Savinsko učiteljsko društvo zboruje dne 4. malega srpana t. l. ob 2. uri popoldne na Gomilskem po vzporedi, ki smo ga določili 20. roznika t. l. K mnogobrojni udeležbi vabi

B. Vrabl, t. č. predsednik.

Ljutomersko učiteljsko društvo je zborovalo dne 6. junija v Radencih ob mnogobrojni udeležbi. Predsednik pozdravi v iskrenih besedah prisotne goste in ude ter izrazi veselje nad tako številnim obiskom.

Nato prečita dopis od vodstva „Zaveze“ glede regulacije učiteljskih plač. Resolucija, akceptirana na Dunaju, se sprejme enoglasno. Delegatom za Dunaj je bil izvoljen tov. Rudolf Dostal.

Iz poročila g. ravn. Robiča posnamemo, da ne kaže povišati letnine v svrhu naročnine „Učit. Tovarisa“. Želeti bi pa

bilo, da bi vladalo med učiteljstvom večje zanimanje za naš stanovski list. Izvoli se tov. Mavrič, ki naj nekako kontrolira, ako so vse šole naročene na „Učit. Tovarisa“.

Tov. Kryl poroča, da ne pripuščajmo slabe finančne razmere našemu društvu pristopiti h tiskovnemu društvu. Svetuje, da se ob raznih učiteljskih sestankih med udi pobirajo denarni zneski za delnico. Ta posel se naj poveri kaki gospodični.

Tov. Pertl in Mavrič podasta v kratkih jedrnatih potezah glavne misli o referatih za okrajno učiteljsko konferenco. Referiralo se bo obe nalogi v slovenskem jeziku.

Za glavno zborovanje „Zaveze“ v Radovljici se določijo delegati: gg. Tomažič, Cvetko in gdč. Gorjak; namestnice: gdč. Schuller, Ros, Kucuvan.

Sedanjemu zastopniku učiteljstva v okr. šolskem svetu se sklene pismeno izročiti sklep učit. društva glede obravnave šolskih zamud. Dosedanje površno postopanje krati ugled učiteljstvu.

Po skupnem obedu se je razvila prav živahna zabava, h kateri je g. Pertl s svojim tamburaškim zborom mnogo pripomogel. Le prehitro so potekle popoldanske ure in poslovili smo se z zavestjo, da smo preživeli med seboj prav lep učiteljski dan.

Učiteljsko društvo za laški okraj. Dne 15. t. m. je zborovalo naše društvo na Zidanem mostu. Gosp. načelnik A. Gnus je v kratkih jedrnatih besedah označil akcijo zaradi regulacije učiteljskih plač in predlagal resolucijo, ki se je navdušenjem in enoglasno sprejela. Nato se je vršila izvolitev delegata na Dunaj. Bil je zopet enoglasno izvoljen tov. A. Gnus, ki uživa vsestransko zaupanje.

Obenem naj tudi sporočim, da je naše društvo zahtevalo brzojavnim potop pri nauč. ministrstvu ustanovitev slovenskih srednjih šol in slov. univerze.

Tako podajamo svetu krepak znak narodne zavesti in uspešnega delovanja za narodovo prosveto!

Učiteljsko društvo za celjski okraj je imelo 16. t. m. izredno zborovanje, ki se ga je udeležilo 33 tovarišev in tovarišic. Na novo sta pristopila društvu nekdanji ud tov. Pustišek iz Svetine in gospodična Kavčičeva.

Tovariš predsednik pojasni po presrčnem pozdravu na navzoče vzrok sklicanja temu izrednemu sestanku ter v kratkih, a jedrnatih besedah razpravljajoč o regulaciji učiteljski plač, primerjajoč izomiko in gmotno stanje učiteljevo z izomiko in plačo marsikaterega uradnika, ki kot vojak-prostak brez temeljite splošne naobrazbe avanzira in pride kot uradnik v 9., da, celo 8. činovni razred. A ljudskošolski učitelj s toliko omiko ne doseže tega nikdar, tudi pri Metuzalemovi starosti ne. Lastni interes in organizacijski čut zahteva, da se borimo za izboljšanje svojega gmotnega stanja.

Nato prečita predsednik dopis „Zavezinega“ vodstva in resolucijo glede regulacije učiteljskih plač, ki se soglasno sprejme.

Delegatom za dunajsko zborovanje zastopnikov vseh avstr. učiteljskih društev v zadevi regulacije učiteljskih plač se izvoli tovariš Franjo Krajnc. — Ker je društvena blagajnica prazna, se na predlog tovariša Brinarja sklene, da plača za povrnitev potnih stroškov in diet delegatu vsak tovariš in tovarišica po eno krono, kar se od navzočih takoj izvrši. Pri sestanku nenavzoče tovariše pa veže častna dolžnost, ta obolus nemudoma vposlati tovarišu Kranjcu v Celje. Morebiten preostanek pripade društveni blagajnici. (Tovarišica blagajničarka toži o veliki suši v društveni blagajnici. Spomnite se je! Kjer nič ni, še cesar nima pravice, temmanj potem „Zaveza“, ki bi rada denar do 7. julija!)

Za obisk vseučiliških učiteljskih počitniških tečajev v Gradcu se je priglasilo več tovarišev.

Društvo je tudi sklenilo, da se je vposlala na dan otvoritve poslanske zbornice brzojavka na sekretarijat parlamenta z besedilom: 16. junija v Celju zborujoče učiteljsko društvo za celjski okraj zahteva slovensko univerzo v Ljubljani.

K našemu sestanku dne 7. julija pride precejšnje število tovarišev iz laškega okraja. Upamo, da izmed tovarišev našega okraja nihče ne izostane!

Savinsko učiteljsko društvo je zborovala ob obilni udeležbi dne 20. junija na Gomilskem. Predsednik tov. Vrabl se je spominjal najprej umrlega tovariša Škofleka, ki je bil soustanovitelj „Savinskega učit. društva“, nato pa je prišel k

edini točki dnevnega reda, k regulaciji učiteljskih plač. O tej točki je poročal tov. Vrabl. Resolucija o regulaciji učiteljskih plač je bila sprejeta soglasno. Kot delegat se udeležil zborovanja avstr. učiteljstva na Dunaju tov. Stritar, „Zavezinega“ zborovanja pa tovariša Gosak in Jakše. Ker je društvena blagajnica prazna, se sklene za letošnji zvišati udnino za eno krono. Sprejela se je tudi sledeča resolucija: „Savinsko učit. društvo“ se strinja popolnoma s pisavo „Učit. Tovariša“ in njega urednikom, naj se potem ta nahaja v Idriji ali kje drugod. — Prihodnje zborovanje se vrši v četrtek, dne 4. julija, na Gomilskem. Predavala bosta tovariša Marschitz in Jakše. Tovariši in tovarišice, udeležite se zborovanj polnoštevilno!

Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo dne 16. junija t. l. v Konjicah. Glavna točka dnevnega reda je bila razprava o žalostnem gmotnem stanju pri učiteljstvu. Tov. Brumen je opisal v kratkih, a jedrnatih črticah bedo učiteljstva, ki nikakor ni stanu in izobrazbi primerno plačano. Učiteljstvo ne bo, ne sme in tudi ne more mirovati glede tega perečega vprašanja, dokler se mu ne pripozna plača, ki jo imajo državni uradniki v zadnjih štirih činovnih razredih. Predlagana resolucija v zadevi uvrščanja učiteljskega osebja v navedene činovne razrede se je enoglasno sprejela; delegatom za zborovanje na Dunaju se je izvolil tov. Rado Jurko.

Delegatom za „Zavezino“ zborovanje so se izvolili: Časl Janko, Serajnik Beno, Mravljak Karel, namestnikom gospodični Bezljaj Minka in Kreč Božena.

Glede izleta v Savinjske planine se je sklenilo udeležiti se ga mnogobrojno.

Na predlog gospoda predsednika je pristopilo „Učiteljsko društvo“ k „Sav. planinskemu društvu.“

Prihodnje zborovanje se vrši dne 14. nov.; takrat poda tov. Časl osnutek spominske knjige; vršile se bodo tudi nove volitve.

Opomba. Pri zadnjem dopisu se je pomotoma poročalo o Bambosovem gostu namesto gozdu, kar se tem potom popravi.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je imelo v tem mesecu dve imenitno uspeli zborovanji. Dne 6. t. m. smo izleteli na Slivnico. Prišedši iz Grobelnega, od slavnostnega rogaškega vlaka, smo dobili na Glincah pri Grasliju že precejšnjo število tovarišev in tovarišic, ki so prihitali peški iz Zibike, Sv. Štefana, Zusma i. dr.

Po kratkem odmoru in okrepilu nas je vodil tov. Kurbus po precej strmi, a ne dolgi pešpoti v svojo delavnico — na Slivnico. Ravno končana volilna borba, toplo solnce, strma in ne baš gladka pot so dali gradivo dovolj k resnim in šaljivim pogovorom in dovtipom, ki so nam manjšali trud in krajšali čas. Kmalo smo bili na vrhu, kjer smo uživali krasen razgled na vse strani ter se čudili rodovitnemu polju, ki se dviga v terasah okrog lepe vasi Slivnice. V okrašenem šolskem poslopju so nas kaj prijazno sprejele gospe Kurbusova in gđeni. učiteljici, čakala sta nas pa tudi že en tovariš iz celjskega in en iz laškega okraja. Morali smo za pogrujeno mizo, kjer sta nas tovariš Kurbus in njegova soproga pregostoljubno pogostila. Obema je sijalo veselje z obraza, da moreta na svojem domu pozdraviti tako odlično število ljubih tovarišev in tovarišic, a tudi mi smo se čutili srečne pri njima. Že od nekdaj ju cenimo visoko in marsikdo bi ju bil že rad obiskal, a daljna pot ga je plašila; ta dan pa nas je srečno združil in v zadovoljstvu smo si stiskali roke. Tem čuvstvom je dal izraza v primerni napitnici društveni predsednik, tovariš Strmšek, in vsi so navdušeno pritrjevali. Ogleдали smo si vzorni čebelnjak priznanega čebelo-rejskega učitelja Kurbusa, kjer nam je ta na dveh panjih pokazal marsikaj zanimivega. Ob enajstih dopoldne smo se pa morali posloviti od prijaznega kraja, da smo došli še pravočasno zopet na Glinca, kjer je bilo zborovanje. Tu se je družba zopet pomnožila, pričakovali so nas tam že ljubeznjivi šentjanski tovariši i. dr.

Za zborovanje nam je prepustil gospod Grasli krasno opremljeno sobo svojega stanovanja, češ, naj se pozna, da zborujemo pod njegovo streho. Tukaj nas je povabil tovariš Zidar vse skupaj na svoj zračni avtomobil ter nas je odpeljal v vrto-glavi hitrosti proti solncu. Vozili smo se po tem vsemirju in se čudili raznim prikaznim, ki nam jih je pa s priznano spretnostjo in lahkočo raztolmačil naš voditelj. A navzlic vsi hitrosti

in navzlic gladkemu potu, kjer ni bilo ne prahu in ne kamenja, nismo dospeli dalje kakor do lune. Nekaj je počilo v avtomobilu in morali smo obstati, vendar brez vsake, pri takih prilikah običajne nesreče. Ko smo se na mesecu malo orijentirali, smo se spustili po neki bližnici zopet na zemljo.

Tu smo se zahvalili tovarišu Zidarju za krasen užitek; sklenili smo, da priredimo 16. t. m. manifestacijsko zborovanje v zadevi regulacije naših plač ter smo se podali na vrt k pogrujenim mizam. Tu se je pokazal g. Grasli zopet velikega učiteljskega prijatelja; pogostil nas je tako imenitno in za tako neznatno plačilo, kakor v sedanji splošni draginji brez lastne škode ni mogoče; vsi smo se kar čudili. Med živahnimi pogovori in med krasnim petjem znanih šentjanskih slavčkov se je izgovorilo tudi nekaj napitnic, in čas nam je le prehitro potekel. Žal nam je bilo, da so se morali oni, ki se vozijo z rogaško železnico, tako hitro posloviti, drugi smo pa ostali prijateljsko združeni, prepevajoč vesele pesmi skoraj do mraka v tem prijaznem vrtu. Gotovo nam ostane vsem ta izlet v prijaznem spominu. —

Ves drug značaj pa je imelo naše izredno zborovanje dne 16. t. m. Bilo je, kar so vojakom orožne vaje, manifestacija naše stanovske zavesti in stanovske discipline. Ob določeni uri se je zbralo skoraj vse učiteljstvo iz obeh okrajev, tudi nečlani, drugi so se opravičili, tako da nam je navadni prostor bil skoraj pretesen. Po običajnem pozdravu predsednika je prevzel predsedstvo njegov namestnik, in tovariš Strmšek nam je v kratkih, jedrnatih besedah očrtal naše nesnosne razmere in naš boj za izboljšanje. Pokazal nam je, da se merodajni činitelji z nami nekako igrajo, ker vedo, da jih ne moremo postrašiti ne s štrajkom, s pestmi in bombami kakor delavci, ne s pasivno resistenco in z defraudacijami kakor kdo drugi. Ne preostaja nam torej drugega, kakor manifestacijski shodi, ki naj opozorijo družbo, da, vso Evropo na nas, moderne sužnje dvajsetega stoletja.

Z navdušenjem se je sklenila resolucija o dostavku iz § 55. državnega zakona, da morajo biti naše plače vsaj enake onim štirih najnižjih razredov državnih uradnikov, z istim navdušenjem se je t a k o j zložila potrebna potnina za našega odposlanca k dunajskemu shodu, in izvolila sta se za to misijo tovariš Strmšek, kot namestnik pa tovariš Ferline.

Ko se je še sklenila resolucija za slovensko vseučilišče in druga slovenska izobraževališča in se je predstavil g. Ribnikar, šmarski živinozdravnik, sin slavnega „Zavezinega“ predsednika Vojteha, se je zaključilo to pomembno zborovanje. Dokler bo kazalo učiteljstvo toliko stanovske zavednosti in složnosti, se mu ni bati nasprotnikov, lahko bo odbijalo napade in gotovo si pribori boljšo bodočnost. —m—.

Politiški pregled.

* **Prestolni govor.** Po običajnem ceremonielu se je vršilo dne 18. t. m. v ceremonijski dvorani cesarskega dvora slovesno otvorjenje državnega zbora. Cesar je prečital prestolni govor. Po presrčenem pozdravu do obeh zbornic državnega zbora omenja prestolni govor najprej volilne reforme, po kateri je vsem državljanom podeljen enak vpliv na javne stvari in ki temelji na zaupanju cesarja v državno zvestobo vseh narodov. Naloga novoizvoljenemu državnemu zboru bo, da opraviči to zaupanje ter da pokaže, da z razširjenjem političkih pravnih podlag gre roka v roki z zbiranjem in večanjem političkih moči države. Nato naglašja prestolni govor potrebo, da se pravica do dovoljenja proračuna in kontrole zopet oživi ter da se poslovnik poslanske zbornice razmeram primerno preosnuje. — Polni razvoj in bogata nadarjenost vseh svojih narodov je ovirana po narodnih nasprotjih, ki že dolgo napolnjujejo javno življenje. Najmočnejši izraz nabajajo ta nasprotstva v jezikovnem vprašanju ki ga doslej ni bilo možno trajno urediti. — Rešitev je možno dobiti le v resni volji vseh udeležencev, da se v okviru državnih temeljnih zakonov o državnih potrebščinah sporazumejo in pobotajo. Predpostavka za to je v novoustvarjeni politički pravni enakosti. Moja najpresrčnejša želja je, da bi svojim narodom zapustil kakor dragoceno dedščino zagotovljen jim obstanek narodnih lasti ter s tem zagotovil skupnosti narodov mir,